

Meby behandlingshem AB
Box 107
642 23 Flen

Huvudman

Meby behandlingshem AB, organisationsnummer 556518-6284

Ärendet

Tillsyn av hem för vård eller boende (HVB) för barn och unga vid Meby behandlingshem Båvensnäs i Flens kommun.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har granskat trygghet och säkerhet, begränsningsåtgärder, avvikelshantering samt tillståndsefterlevnad.

Beslut

IVO har inte uppmärksammat några brister inom de områden som tillsynen omfattat. IVO avslutar därför ärendet.

Skälen för beslutet

Tillsynen visar att:

- Verksamheten behöver utveckla sitt arbete avseende användning av begränsningsåtgärder
- Verksamheten följer sitt tillstånd
- Verksamheten tar emot och utreder avvikelser och vidtar förbättrande åtgärder vid behov
- Verksamheten arbetar för att ge ungdomarna en trygg och säker vård

Verksamheten behöver utveckla sitt arbete avseende användning av begränsningsåtgärder

IVO bedömer att verksamheten behöver utveckla sitt arbete avseende användning av begränsningsåtgärder. Tillsynen visar att verksamheten utgår från att en ungdom kan vara potentiellt drogpåverkad om ungdomen inte lämnat urinprov vid anmodan och därför samma dag inte heller får eller är lämplig att följa med på aktiviteter utanför boendet. IVO

menar att verksamheten behöver göra mer individuella bedömningar och baserade på fler aspekter än ett uteblivet urinprov innan beslut tas om eventuella begränsningar utifrån säkerhetsskäl. Vidare att verksamheten behöver informera ungdomarna om att verksamheten inte kommer att vidta några sanktioner enbart baserat på att samtycke till begränsning inte lämnas. Föreståndaren uppgav i samband med inspektionstillfället att han skulle diskutera ovanstående med personalen och att verksamheten framöver ska bli mer individuella i sina bedömningar.

IVO kan komma att följa upp detta vid nästkommande tillsyn.

Ett HVB har små möjligheter att i sin vård av ungdomar använda sig av begränsningar. För att använda sig av sådana krävs i regel ett samtycke från den enskilde eller dennes vårdnadshavare, eller att begränsningen beslutats av den placerande socialtjänsten vid vård enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

I 1 kap. 1 § SoL framgår att alla insatser inom socialtjänsten ska bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet. Det framgår i 11 kap. 10 § SoL bl. a. att ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad. I samma bestämmelse framgår att ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i mål och ärenden enligt denna lag. Vidare framgår det av 3 kap. 5 § SoL att socialnämndens insatser ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde. För att ett samtycke ska vara giltigt krävs att samtycket är frivilligt avgivet.

Frågan om den enskilde har lämnat ett samtycke som grundas på verklig frivillighet kan vara svår att bedöma. Detta särskilt då den enskilde befinner sig i en utsatt situation med begränsade valmöjligheter. Det är därför viktigt att den enskilde verkligen förstår förutsättningarna och villkoren för den aktuella insatsen och vilka valmöjligheter som han eller hon har, det vill säga att den enskilde till fullo förstår vad samtycket innebär samt att det inte finns något bakomliggande hot om sanktion eller vad som kan upplevas som en sanktion (se JO t. ex. 6442-2014).

Vidare anser IVO att en individuell bedömning alltid ska göras om behovet av den aktuella åtgärden. Åtgärden ska också vara proportionell i förhållande till situationen för att kunna vidtas (SOU 2015:71 s. 709 och 713). Den individuella bedömningen ska dokumenteras enligt 11 kap. 5 § SoL. Av denna bestämmelse följer bl.a. att genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling ska dokumenteras. Dokumentation ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Vidare ska uppgifter om inhämtat samtycke vid varje enskilt tillfälle dokumenteras i den enskildes journal i enlighet med samma bestämmelse.

I ett samtal med en ungdom som IVO hade vid inspektionstillfället framkom att ungdomarna inte tillåts lämna huset under dagen om de dessförinnan inte lämnat urinprov vid anmodan. En ungdom uppgav att hen inte visste om det skulle bli en konsekvens om hen inte samtycke till att lämna urinprov.

Föreståndaren bekräftade att verksamheten har ett arbetssätt vilket utgår från ett säkerhetstänk dvs. att om ungdomen inte lämnar urinprov kan ungdomen vara potentiellt drogpåverkad och får därför inte åka med på aktiviteter som kan innebära risker. Däremot kan ungdomen lämna huset och ta promenader m.m.

Verksamheten följer sitt tillstånd

IVO bedömer att verksamheten vid inspektionen följde gällande tillstånd avseende föreståndare, lokaler och målgrupp (ålder, kön och antal). Av 13 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, framgår att tillsyn enligt SoL innebär granskning av att den verksamhet som avses i 7 kap. 1 § SoL uppfyller krav och mål enligt lagar och andra föreskrifter samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter, exempelvis tillståndsbeslut.

Av verksamhetens tillståndsbevis framgår att de får ta emot tolv barn och unga i åldern 15-20 år med psykosocial problematik. Vid inspektionstillfället var elva ungdomar inskrivna, tre flickor och åtta pojkar i åldrarna 16-17 år och samtliga med psykosocial problematik enligt föreståndaren. Föreståndaren och lokalerna är de samma som framgår av tillståndet.

Verksamheten tar emot och utreder avvikelser samt vidtar förbättrande åtgärder vid behov

IVO bedömer att verksamheten tar emot och utreder avvikelser såsom klagomål och synpunkter samt vidtar förbättrande åtgärder vid behov. Av 5 kap. 3 § Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framgår att den som bedriver socialtjänst ska ta emot och utreda klagomål och synpunkter på verksamhetens kvalitet från 1. vård- och omsorgstagare och deras närstående, 2. personal, 3. vårdgivare, 4. de som bedriver socialtjänst, 5. de som bedriver verksamhet enligt LSS, 6. myndigheter, och 7. föreningar, andra organisationer och intressenter. Vidare framgår av 7 § samma föreskrift att på grundval av resultaten av de aktiviteter som anges i 1-6 §§ ska de åtgärder vidtas som krävs för att säkra verksamhetens kvalitet.

IVO har under tillsynen inhämtat verksamhetens rapporterade och utredda avvikelser under de senaste sex månaderna. Granskning av dessa visar att det rapporterats sammanlagt åtta avvikelser och att samtliga har utretts av huvudmannen. Det har handlat om olika typer av avvikelser såsom förekomst av droger vid boende eller drogmissbruk, uteblivna kontaktmannasamtal, hot mot ungdom samt att socialtjänst inte fått tillräcklig information. I de fall som verksamheten brustit i kvalitet har huvudmannen vidtagit åtgärder.

Verksamheten arbetar för att ge ungdomarna en trygg och säker vård

IVO bedömer att verksamheten verkar för att ge ungdomarna en trygg och säker vård. IVO grundar sin bedömning på samtal med ungdomar, på enkäter från IVO till inskrivna ungdomar och samtal med föreståndaren som visar att samtliga ungdomar uppgett sig vara trygga. Att en verksamhet som bedriver HVB arbetar för att upprätthålla trygghet och

säkerhet bidrar till en god kvalitet i verksamheten. Att verksamheten ska bedrivas med god kvalitet följer av 3 kap. 3 § SoL.

Fem ungdomar besvarade i början av året IVO:s enkät. Enkätsvaren visar att alla ungdomar är trygga med personal och de andra ungdomarna. Fyra ungdomar svarar att personal aldrig varit hotfull eller kränkande mot andra ungdomar och en svarar att det hänt vid ett tillfälle. Fyra ungdomar svarar att andra ungdomar aldrig varit hotfulla eller kränkande mot dem och en svarar att det hänt vid ett tillfälle. Fyra ungdomar svarar att andra ungdomar aldrig varit hårdhänta eller våldsamma mot dem och en svarar att det hänt vid ett tillfälle.

När uppgifterna som lämnades in i början av året presenteras för föreståndaren vid inspektionstillfället uppgav han att han inte känner till vad uppgifterna om personalen skulle kunna handla om. Vidare sa han att hans utgångspunkt är att om en ungdom sagt att en annan ungdom varit hårdhänt eller våldsam mot hen så stämmer det även om han inte känner till händelsen för då hade han upprättat en avvikelse.

I samband med inspektionstillfället samtalade IVO även med tre inskrivna pojkar. Samtliga uppgav att de var trygga på boendet både med personal och med de andra ungdomarna. Utöver det uppgav det att de tycker att personalen har ett bra eller väldigt bra bemötande. Vidare uppgav samtliga att personalen har tid att samtala med dem vid behov. De uppgav även att det fungerar bra i relationerna med de andra ungdomarna vid boendet.

Föreståndaren uppgav att de för att uppnå en trygg och säker miljö arbetar med relationsskapande. Relationskapandet sker bl. a. via kontaktpersonen samt att personalen jobbar för att vara i verksamhetens lokaler tillsammans med ungdomarna och inte sitta inne på kontoret. Verksamheten har en liten vikariepool med personal som vill jobba i verksamheten för ungdomarnas skull och inte enbart för en inkomst under exempelvis studietiden. Personalen har en ständig dialog med ungdomarna.

Vidare framgick i intervjun med föreståndaren att det blivit svårare de senaste åren att inte skriva in ungdomar med för omfattande problematik. Det har blivit vanligare med förfrågningar där ungdomen befinner sig i gängkriminalitet vilket är en målgrupp som verksamheten inte arbetar med. För att säkerställa att matchningar av nya inskrivningar blir så bra som möjligt har verksamheten utvecklat en lista som använts vid placeringsförfrågningar. I listan har verksamheten bland annat stärkt upp med frågor om kriminalitet så att det blir en grundligare kartläggning. Vidare framgår att verksamheten upprättar hemresektrakt där det framgår vad som kan vara viktigt för t. ex. föräldern och för socialtjänsten. I kontraktet framgår även att det kan bli aktuellt med urinprov när ungdomen kommer tillbaka till HVB.

Underlag

- Verksamhetens tillstånd, dnr. 6.3.1-18157/2011.

- Inspektionsprotokoll
- Handlingar från verksamheten i form av avvikelserapporter och utredningar för de senaste sex månaderna
- Barnenkäter

IVO genomförde en förannmäld inspektion vid Meby behandlingshem Båvensnäs den 26 och 27 september 2023. I samband med inspektionstillfället pratade inspektörerna med tre av elva inskrivna ungdomar samt med föreståndaren.

Ytterligare information

Före inspektionen fick inskrivna barn och unga möjlighet att besvara en enkät med frågor som handlade om trygghet och integritet, behandling, stöd och hjälp, bemötande samt delaktighet och självbestämmande. Fem ungdomar svarade på enkäten. Föreståndaren fick besvara en enkät med uppgifter om personal, oplanerade utskrivningar, missförhållanden och allvarliga händelser och förekomst av begränsande åtgärder.

Svaren har, tillsammans med IVO:s övriga kännedom om verksamheten, legat till grund för planeringen av tillsynens inriktning och omfattning.

IVO ska enligt 3 kap. 19 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, inspektera HVB för barn och unga minst en gång per år och samtala med de barn och unga som samtycker till det.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Anna Hugelius. Inspektören Carina Hansson har deltagit i den slutliga handläggningen. Inspektören Magnus Lagerqvist har varit föredragande.